

**Veranderopgave maatschappelijke
accommodaties**

Inventarisatie en prioritering
accommodatievraagstukken
9 juni 2016

BIJLAGENRAPPORT

INLICHTINGEN BIJ	Carla Laan & Ton Rutten
SECTOR	Welzijn en Publiekszaken
AFDELING	Welzijn
TELEFOON	072 535 68 81

INHOUD

Bijlage 1. Beleid gemeente	5
Bijlage 2. Afstemming vraag en aanbod in Heiloo	13
2.1 Kenmerken gemeente Heiloo	13
2.2 Accommodaties gericht op welzijn/ontmoeting	14
2.3 Culturele accommodaties	15
2.4 Binnensportaccommodaties	16
2.5 Buitensportaccommodaties	17
2.6 Primair onderwijs	17
2.7 Kinderopvang / GGD / Intern	18
2.8 Omgevingsfactoren	18
2.9 Invloed op de vraag	19
Bijlage 3. Ontwikkelingen die de vraag beïnvloeden	21
Bijlage 4. Enquetes gebruikers en accommodaties	25

BIJLAGE 1. BELEID GEMEENTE

KADERS

Vanuit verschillende besluiten, visiedocumenten en de wet- en regelgeving kunnen de kaders voor de Veranderopgave worden afgeleid. Navolgend zijn per onderwerp c.q. per beleidsdocument de relevante kaders weergegeven die bij de uitwerking van de Veranderopgave zijn meegenomen.

Politiek-Bestuurlijk Kader

1. Collegeprogramma 'Samen krachtig verder 2014-2018'

Gezonde gemeentefinanciën zijn voor het college een voorwaarde om op verantwoorde wijze invulling te kunnen geven aan de gemeentelijke dienstverlening. Een goede verstandhouding met de maatschappelijke organisaties is belangrijk.

Het college heeft in zijn programma aangegeven de kernactiviteiten op het gebied van kunst, cultuur, recreatie en (breedte)sport te willen behouden. Voor het verkrijgen van subsidie voor andere dan kernactiviteiten is de maatschappelijke meerwaarde onderdeel van de afweging. Bij het verlenen van nieuwe subsidies moeten prioriteiten worden gesteld. Een sluitende begroting is daarbij een voorwaarde.

De voor deze nota relevante punten uit het collegeprogramma zijn:

- De kernactiviteiten op het gebied van kunst, cultuur, recreatie en (breedte)sport behouden.
- Voor het verkrijgen van subsidie voor andere dan kernactiviteiten is de maatschappelijke meerwaarde onderdeel van de afweging.
- De gemeente faciliteert jeugdvoorzieningen (sport, recreatie, ontmoeting, cultuur).
- Subsidies naar een evenwichtig lager niveau.
- Onderlinge samenwerking tussen aanbieders en/of betrokkenheid van de private sector bevorderen.

2. Veranderde rol van de gemeente

De laatste jaren sturen college en gemeenteraad ten aanzien van gemeentelijke accommodaties meer op output en activiteiten en directe subsidiëring. Indirecte subsidies moeten worden afgebouwd of omgezet naar directe subsidies. De gemeente ziet voor zichzelf geen rol meer in het organiseren en uitvoeren van het sport- en beweegaanbod, maar ziet daarin een grotere rol voor maatschappelijke organisaties.

De gemeente zet in op hogere bezettingsgraden, multifunctioneel gebruik, verlaging van kosten en het overdragen van beheer, eigendom (van de sportvelden, niet van de ondergrond) en onderhoud van sportvoorzieningen.

3. De Toekomstvisie Heiloo 2030 (2013)

In 2013 heeft de gemeenteraad de kernwaarden van de Toekomstvisie 2030 onderschreven. Er worden in deze Toekomstvisie zeven thema's behandeld. Ten aanzien van de inzet van gemeentelijke accommodaties worden met name onder de thema's 4 en 7 relevante punten benoemd:

Thema 4: Gezond en duurzaam

- We gebruiken gebouwen met respect voor mens en milieu. Het gaat niet meer alleen om energiebesparing, maar ook om het gebruik van duurzame materialen, die rekening houden met de gezondheid van gebruikers.
- Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel gebruikt.
- Er wordt duurzaam gesloopt en de vrijkomende materialen worden opnieuw gebruikt. Hierdoor raken grondstoffen voor bouwmaterialen niet op.
- Woningeigenaren, bedrijven en instellingen dragen hun eigen verantwoordelijkheid.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld en heeft een stimulerende rol. Daar waar nodig faciliteert de overheid particuliere initiatieven, onder andere door zo min mogelijk belemmerende regels te stellen.

Thema 7: Voorzieningen - Sport en verenigingen

- Inwoners van Heiloo steken veel tijd en energie in actieve sportbeoefening en het gevarieerde verenigingsleven.
- Samen zorgen zij voor het beheer en onderhoud. Dat gebeurt in beginsel zonder tussenkomst van de gemeente.
- Accommodaties en faciliteiten worden zo veel mogelijk door verschillende gebruikers gedeeld. Daardoor worden ze optimaal gebruikt en is er altijd wat te doen, wat weer bijdraagt aan een gevoel van veiligheid.
- Men komt elkaar tegen als actieve sporter, als vrijwilliger of als toeschouwer op en rond het veld of de zaal. De openbare ruimte nodigt jong en oud uit om actief te gebruiken.
- Het groen mag worden gebruikt, hier bestaan plekken om elkaar te ontmoeten. Men voetbalt, jogt, wandelt met de hond, picknickt er met de familie et cetera.

4. Wet Markt & Overheid (2014)

De Wet Markt & Overheid (hierna: Wet M&O), die in juni 2014 definitief is ingevoerd, houdt in dat gemeenten voor hun producten en diensten tenminste de kostprijs moeten doorberekenen, ook voor het verhuren van welzijnsaccommodaties en (buitensport)accommodaties. De gemeente kan daar alleen van afwijken, als de verhuur van een specifieke accommodatie wordt gezien als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) en de gemeenteraad daarover een besluit neemt. Een besluit hierover moet (gemotiveerd) genomen worden door de gemeenteraad, waarna onder de kostprijs producten of diensten –zoals accommodaties- kunnen worden aangeboden.

5. Dienst algemeen economisch belang (2014)

De gemeenteraad heeft 30 juni 2014 het besluit genomen om voor de verhuur van de meeste gemeentelijke accommodaties een DAEB van toepassing te verklaren en een tarief van 70% van de kostprijs (ofwel een kostprijs-georiënteerde huur) te hanteren. Daarmee blijft een indirecte subsidie bestaan van 30%. De motivatie is dat de activiteiten van een instelling of vereniging, specifieke maatschappelijke belangen dienen.

Accommodatiebeleid

6. Beleidsnotitie 'buitensportaccommodaties' (2008)

In 2008 heeft de gemeenteraad de beleidsnotitie 'Buitensportaccommodaties' vastgesteld. De Beleidsnotitie geeft 6 criteria, waaraan sportverenigingen minimaal dienen te voldoen, willen ze gebruik mogen maken van gemeentelijke voorzieningen (*letterlijk: "criteria om aanspraak te maken op en gebruik te mogen maken van"*). De Beleidsnotitie vermeldt een aantal uitgangspunten voor de realisatie en exploitatie van de sportvoorzieningen die ook van belang zijn voor de Veranderopgave:

- Het principe van sober en doelmatig geldt voor het beheer en de realisatie van accommodaties door de gemeente.
- Het kwaliteits- en kwantiteitsniveau, dat de gemeente dient te hanteren, is gebaseerd op de adviezen en richtlijnen van de NOC*NSF en de sportbonden.
- Voor toekomstige investeringen moet de gemeente over voldoende financiële middelen beschikken voor subsidiëring of financiering van de buitensportaccommodaties.
- Er wordt een onderscheid gemaakt tussen zaken die wel en niet in aanmerking komen voor financiering.

7. Nota 'Integraal accommodatiebeleid' (2012)

De Nota 'integraal accommodatiebeleid' die is vastgesteld op 7 mei 2012 door de gemeenteraad, biedt een kader voor de uitwerking van beleid voor alle gemeentelijke accommodaties. Voor alle gemeentelijke accommodaties geldt dat zij een middel zijn om gemeentelijk beleid te faciliteren en geen doel op zich. In de Integrale nota worden richtlijnen en kaders gegeven voor de inzet van gemeentelijke accommodaties. De richtlijnen voor het door de gemeente in eigendom hebben van accommodaties zijn:

- het voorziet in een wettelijke verplichting of draagt bij aan een vastgesteld beleidsdoel;
- er moet voldoende maatschappelijk rendement worden opgeleverd, uitgedrukt in bezettingsgraden, aantal dagdelen in gebruik, aantal gebruikers per accommodatie. Er wordt gestuurd op multifunctionaliteit;
- er is een verantwoord financieel rendement;
- er wordt een uniform systeem gehanteerd voor de berekening van de huurprijzen.

8. Uitvoeringsnota Buitensportaccommodaties (2015)

Op de sportparken zijn de velden en de grond gemeentelijk eigendom en de opstallen (kantines, kleedkamers, tribunes) zijn van de buitensportverenigingen of hun beheerstichtingen. Daarbij voert de gemeente de regie op haar beleidsdoelen en de daarvoor uit te voeren activiteiten nu nog door accommoderend op te treden en niet alleen faciliterend¹. Accommoderen is niet meer in lijn met de ingezette koers vanuit de eerder geschetste kaders.

Richtlijnen voor het faciliteren van buitensportaccommodaties zijn:

- De gemeente hoeft geen eigenaar te zijn van buitensportaccommodaties, maar kan beheer, onderhoud en/of eigenaarschap aan de verenigingen of de markt overlaten.

¹ Accommoderen is als eigenaar optreden, investeringen, vervangingen en grootonderhoud aan de velden plegen en daarmee indirect subsidie verlenen. Faciliteren is bijvoorbeeld ondersteuning bieden door directe subsidie te verstrekken voor kosten die een vereniging maakt voor het organiseren van activiteiten.

- De vergoeding of huur moet conform de Wet M&O en volgens besluiten in de gemeenteraad in overeenstemming worden gebracht met de werkelijke kosten. Er wordt direct gesubsidieerd om de inzet van gemeentelijke middelen transparant te maken. Indirecte subsidiëring is alleen nog mogelijk indien het 'algemeen belang' is gevestigd op de activiteiten in de accommodatie.
- De gemeente is ten aanzien van welzijnsbeleid vooral verantwoordelijk voor activiteiten en niet voor accommodaties. De welzijnsinstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting. Ditzelfde principe kan ook gelden voor de buitensportaccommodaties en de sportverenigingen.
- De gemeente zet in op het overdragen van beheer, onderhoud en eigendom (afstoten van de velden en de vestiging van rechten van opstal). Als voorbeeld dienen buitensportaccommodaties die zijn gerealiseerd na particulier initiatief. De gemeente brengt dit in beeld om met de B5 te bespreken en door diverse marktpartijen te benaderen en de mogelijkheden in kaart te brengen.
- Voor de gemeente is het faciliteren van sport- en beweegactiviteiten leidend om gewenste maatschappelijke doelen te bereiken (outputsturing). De gemeente subsidieert sport- en beweegactiviteiten voor brede maatschappelijke doelen, waarbij samenwerking en fusie met andere maatschappelijke organisaties wordt aangemoedigd, zowel lokaal binnen de gemeente Heiloo, als regionaal in BUCH-verband.

Op basis van de uitvoeringsnota is besloten over te gaan tot het onderzoeken van de mogelijkheden voor het overdragen van beheer, onderhoud en eigendom van de velden. Ingezet wordt op een termijn van 5 jaar (2016-2020), om al het beheer, onderhoud en het eigendom van de velden (met behoud van de grondpositie middels rechten van opstal) over te hebben gedragen aan derden.

Welzijnsbeleid

9. Startnotitie welzijnsbeleid Heiloo 2012-2020

In de startnotitie welzijnsbeleid is gebruik gemaakt van de behoeften-piramide van Maslow. Voor iedereen vormen behoeften als eten, wonen en inkomen, maar ook veiligheid, gezondheid en familie de basis voor het persoonlijke welbevinden. Activiteiten die daarbij horen dragen bij aan een prettige omgeving waarin inwoners van alle komaf zich thuis kunnen voelen. Activiteiten uit de bovenste lagen van de piramide – verenigingsleven, respect, geloof en kunst en cultuur - dragen vooral bij aan een levendig dorp.

Dit beeld is in de startnotitie vertaald naar prioriteiten. Er is voor gekozen dat mondjesmaat bezuinigingen worden gezocht in producten uit de basis en minder uitgegeven wordt aan producten die gelieerd zijn aan de bovenste lagen van de piramide.

In dat kader is opgemerkt scherper geformuleerd moet worden welke activiteiten in aanmerking komen voor subsidiering door de gemeente. Ook op sport, accommodatie, kunst en cultuurgebied zal nauwkeuriger worden gekeken naar de eigen verantwoordelijkheid van de verenigingen.

10. Nota Integraal Jeugdbeleid 2012 - 2016

Alle kinderen en jongeren moeten optimale mogelijkheden worden geboden om op te groeien, zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Ouders dragen hiervoor vanuit hun eigen kracht de verantwoordelijkheid, hierin gesteund door hun sociale leefomgeving.

Bij problemen moeten zij terecht kunnen bij één loket. Voor kinderen en jongeren die het nodig hebben wordt goede hulpverlening en bescherming geregeld. Jongeren, ouders, onderwijsinstellingen, organisaties en gemeente dragen mét elkaar de zorg voor de ontwikkeling, gezondheid en het welzijn van de jeugd.

Vanuit het gemeentelijk subsidiebeleid wordt daarbij vooral ingezet op preventie. Voor jeugdhulp zijn andere middelen beschikbaar. Belangrijk is de doorlopende ontwikkelingslijn in voorschoolse voorzieningen en onderwijssoorten. Ook moeten er 'leuke dingen' worden georganiseerd, met name voor de oudere jeugd.

Kunst en Cultuurbeleid

11. Nota cultuurhistorie (2011)

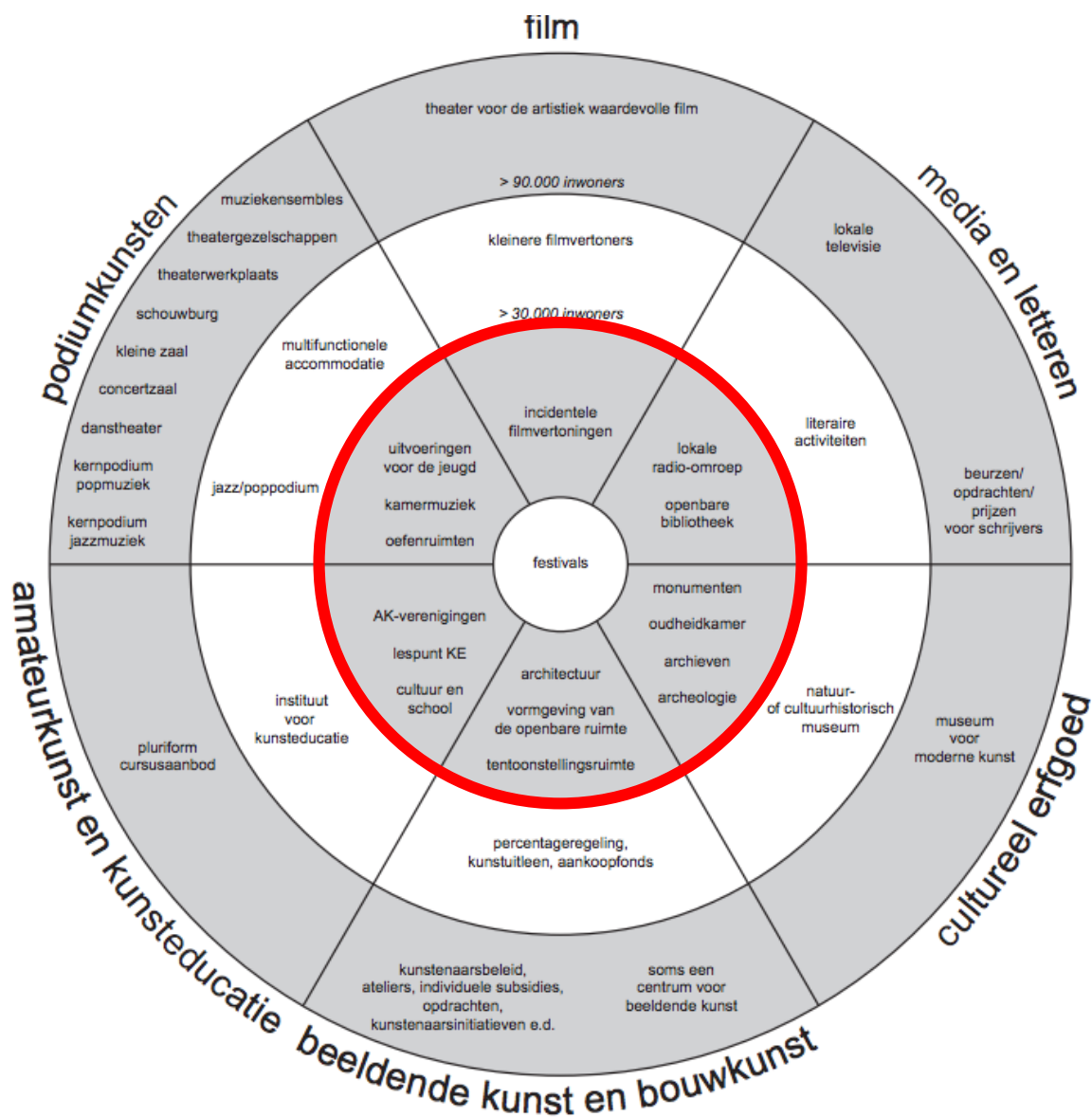
In de nota Cultuurhistorie staat dat het concreet zichtbaar maken van cultuurhistorie in de openbare ruimte plezier geeft aan de inwoner en bezoeker van Heiloo en bijdraagt aan het gevoel van de eigen identiteit. Bewustwording leidt tot waardering. Voorlichting over cultuurhistorie begint al op jonge leeftijd. Cultuureducatie wordt als vorm van bewustwording op scholen gedoceerd.

12. Nota Kaders Kernactiviteiten (2015)

In de Programmabegroting 2015 staat bij het programma Kunst en Cultuur dat de gemeenteraad wil dat inwoners participeren in onze lokale samenleving en kennis maken met elkaar tijdens het verrichten van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. Dit draagt bij aan meer sociale cohesie. De Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) heeft voor gemeenten een ringenmodel² ontworpen, waarin staat welke voorzieningen over het algemeen bij een gemeente van beperkte, middelgrote en grote omvang horen. Navolgend zijn deze kaders opgenomen.

² Voor meer informatie zie www.vng.nl

Afbeelding 1: Ringenmodel VNG



De activiteiten/voorzieningen binnen de rode cirkel zijn passend voor een gemeente met minder dan 30.000 inwoners en daarmee conform de “Nota Kaders Kernactiviteiten” voor het jaar 2016³ kaderstellend voor Heiloo.

³ De Nota Kaders Kernactiviteiten is enkel voor het jaar 2016 vastgesteld. Voor 2017 en verder moet dit opnieuw worden bepaald.

Afbeelding 2: Uitvergroting ringenmodel VNG – voorzieningen bij minder dan 30.000 inwoners



In afbeelding 2. zijn de activiteiten die passen bij een gemeente met minder dan 30.000 inwoners uitvergroot. Uit het ringenmodel blijkt dat de gemeente Heiloo beschikt over een aantal culturele faciliteiten die eigenlijk passen bij een grotere gemeente.

Sport- en bewegbeleid

13. Nota Gezond leven (2013)

Deze nota is gebaseerd op de Wet publieke gezondheid en de landelijke gezondheidsnota 'Gezondheid dichtbij'. Doel van deze nota is het bevorderen van een gezonde leefstijl voor inwoners van Heiloo. Een gezonde leefstijl kenmerkt zich door voldoende bewegen, niet roken, geen tot matig alcoholgebruik, gezonde voeding en tijdig ontspannen. Belangrijkste doelgroepen zijn kinderen en jongeren. Activiteiten moeten zich richten op voorlichting en het vergroten van de weerbaarheid. Een gezond gewicht kan onder andere worden bereikt met sportactiviteiten. Uit onderzoek van de GGD Hollands Noorden blijkt het met de gezondheid van het merendeel van de inwoners van gemeente Heiloo goed te gaan. Extra aandacht wordt in de nota geschonken aan het thema 'seksuele gezondheid van jongeren', omdat blijkt dat de situatie in Heiloo voor wat betreft veilig vrijen opvallend negatief afwijkt van het regionaal en landelijk gemiddelde. Ook hebben veel jongeren uit Heiloo een negatieve houding ten aanzien van homoseksualiteit.

14. Startnotitie Sport en bewegen (2013)

In de in 2013 vastgestelde Startnotitie 'Sport en bewegen' is het uitgangspunt dat sporten en bewegen een middel is om gezondheid, sociale participatie en leefbaarheid te bevorderen.

In Heiloo wordt veel aan 'sport en bewegen' gedaan, er zijn veel sportverenigingen en voldoende voorzieningen die de beoefening van sport mogelijk maken. Waar sport en bewegen voorheen werd beschouwd als een leuke manier van vrijetijdsbesteding wordt het tegenwoordig steeds meer gezien als middel voor onder andere gezondheidsbevordering, sociale cohesie, leefbaarheid, inburgering, citymarketing en economie. Steeds meer maatschappelijke partners zien de meerwaarde van sport en bewegen en willen kansen voor hun eigen organisatie optimaal benutten. Sport en bewegen is hiermee een maatschappelijk thema geworden met een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Ook voor de gemeente biedt de inzet van sport en bewegen als middel kansen en is deze inzet wenselijk. We willen immers de gezondheid van onze inwoners stimuleren en ziekten zoals diabetes en obesitas voorkomen. We willen sociale participatie en leefbaarheid in de wijken stimuleren en behouden. En tenslotte willen we bijdragen aan de ontwikkeling en ontplooiing van onze inwoners. Er worden daarom in de nota vijf kaders beschreven voor het maken van keuzes over de uitvoering van het sport- en bewegbeleid. Deze kaders hebben betrekking op de rol van de gemeente, sportstimulering, sportaanbod, sportvoorzieningen en de inzet van middelen.

BIJLAGE 2. AFSTEMMING VRAAG EN AANBOD IN HEILOO

De inventarisatie is beperkt tot gemeentelijke accommodaties met een maatschappelijke functie. Strategisch vastgoed (panden en gronden voor bijvoorbeeld Zuiderloo/Zandzoom) en het Gemeentehuis zijn niet meegenomen.

Een aantal accommodaties heeft wel een maatschappelijke functie, maar is niet meegenomen om andere redenen. Dit betreft:

- Zwembad Het Baafje: de toekomst van het zwembad en het verbeteren van de exploitatie is door middel van de aanbesteding veilig gesteld en ligt tot 2019 vast;
- Toren witte kerk: deze accommodatie is reeds opgenomen in de nota monumentenbeleid.

Een drietal accommodaties is niet in eigendom van de gemeente, maar is wel opgenomen in deze nota, omdat ze door de gemeente worden gehuurd en doorverhuurd voor maatschappelijke doeleinden. Dit betreft

- een werkplaats bij de GGZ die voor de Decorbouwers wordt gehuurd;
- een gebouw van Eveen dat voor de GGD wordt gehuurd;
- het gymlokaal op het GGZ terrein dat door de scholen wordt gebruikt voor gymonderwijs.

Van de accommodaties zijn middels enquêtes⁴ onder de gebruikers (zie bijlage 4) en een eigen analyse de volgende aspecten in kwalitatieve zin in beeld gebracht:

- gebruik en de bezetting;
- toekomstige bezetting (voor zover bekend)
- technische en functionele staat;
- kwaliteit van de omgeving;

De conclusies zijn hieronder weergegeven, waarbij de accommodaties op basis van hun functie zijn onderverdeeld.

2.1 Kenmerken gemeente Heiloo

De gemeente Heiloo kenmerkt zich ten aanzien van haar voorzieningenaanbod als volgt:

- Heiloo heeft circa 22.578 inwoners (peildatum 31 maart 2015; CBS);
- Het is een groene gemeente met dorps karakter;
- Ligging bij Alkmaar, aan de A9;
- Er is geen kernenstructuur, wel kent de gemeente diverse wijken;
- Heiloo is een forensengemeente met een verhoudingsgewijs breed aanbod aan voorzieningen;
- Er is een "hoog ambitieniveau" ten aanzien van accommodaties en activiteiten;
- De meeste voorzieningen zijn eigendom van gemeente, een klein deel is geprivatiseerd;

⁴ In een aantal gevallen is door de huurders/gebruikers, ook na herhaaldelijk aandringen, geen relevante informatie over gebruik en bezetting verschaft. Waar mogelijk heeft de gemeente op basis van eigen kennis en ervaring een inschatting van het gebruik gemaakt. Daarnaast heeft in sommige gevallen (met name bij de culturele accommodaties en de accommodaties gericht op welzijn & ontmoeten) een kwalitatieve beoordeling van de bezetting en benutting plaatsgevonden. Dit aangezien er géén vastgestelde normen of referentiecijfers voor dergelijke voorzieningen beschikbaar zijn.

- Het zijn veelal op zichzelf staande voorzieningen --> er is weinig clustering / multifunctioneel gebruik;
- De meeste voorzieningen hebben een lokaal verzorgingsgebied (wijk en/of gemeente), enkele een meer regionale functie (bijvoorbeeld Theater, Baafje, Honk- en Softbal, Atletiek, Boscrossers);
- Er zijn nog diverse overige voorzieningen waar maatschappelijke activiteiten worden aangeboden: GGZ-terrein, Fletcher Hotel, horeca-gelegenheden, sportkantines, kerken etc.

2.2 Accommodaties gericht op welzijn/ontmoeting

Er zijn 6 voorzieningen gericht op welzijn/ontmoeting; Het Open Huis, Het Trefpunt, Wijkgebouw Oosthonk, Wijkgebouw Ypestein, Scouting Rurik en het Brunogebouw.

Accommodatie	Bezetting	Bezetting 2016 tot 2020	Technische staat NEN score	Functionele staat	Kwaliteit omgeving
Wijkgebouw Ypestein	Slecht*	Niet bekend	Redelijk	Goed	Goed
Trefpunt	Goed	Blijft gelijk	Goed	Redelijk/Goed	Goed
Wijkgebouw t Oosthonk	Redelijk	Blijft gelijk	Redelijk	Voldoende	Matig
Scouting Rurik	Slecht	Blijft gelijk	Slecht**	Voldoende	Voldoende
Brunogebouw	Slecht	Niet bekend	Matig	Voldoende	Voldoende
Open Huis	Slecht	Niet bekend	Matig	Voldoende	Goed

* *Wel goed bezet maar vooral commercieel gebruik*

** *Technische staat is reeds afgestemd op het gebruik en mogelijke toekomstige ontwikkelingen*

Aanbod

De voorzieningen liggen verspreid over de gemeente. De wijkgebouwen vervullen een functie voor de omliggende wijk, de overige voorzieningen voor de hele gemeente. Het beheer van de gebouwen (verhuur aan de gebruikers en klein onderhoud) wordt door zelfstandige stichtingen uitgevoerd. Het groot onderhoud van de panden wordt door de gemeente uitgevoerd met uitzondering van Het Trefpunt (Kennemer Wonen) en wijkgebouw Het Oosthonk (Stichting wijkgebouw Oosthonk).

Wijkgebouw Ypestein (Ypsalon) is in pandig bij twee scholen en heeft een hoge bezettingsgemeenteraad. Dit komt echter vooral door commercieel gebruik (kinderopvang). Er zijn geen bezoekersaantallen bekend.

Het Trefpunt: Het Trefpunt wordt van maandag tot en met vrijdag voornamelijk overdag gebruikt door de ouderenbonden en de SWH. Doordat de geluidsisolatie in Het Trefpunt niet aan de hoge normen voldoet vinden "geluidsactiviteiten" op andere locaties plaats.

Wijkgebouw Oosthonk heeft een wisselende bezetting, bezoekersaantallen zijn niet bekend. Het wijkgebouw wordt binnenkort in eigendom overgedragen aan de wijkvereniging.

Scouting Rurik heeft een onderhoudsachterstand. In verband met mogelijke herhuisvesting is er in samenspraak met de gebruikers beperkt onderhoud gepleegd. Het dak bevat asbest.

Het Brunogebouw was in beheer bij de Stichting Jeugd en Jongeren Heiloo en huisvestte activiteiten voor jeugd en jongeren. Na de opheffing van de SWJJH wordt het gebouw alleen nog door Caecilia gebruikt.

Het Open Huis: Dit gebouw staat leeg en staat nu in de verkoop.

Vraag / Behoeft

Behalve in gemeentelijke gebouwen vindt er ook ontmoeting plaats in kantines van sportverenigingen, de kerk, horeca enz. Er is geen inzicht in de omvang van deze capaciteit. Op grond van de bezetting van de huidige gemeentelijke sociaal-culturele accommodaties is het moeilijk in te schatten wat de huidige behoefte is. Wel kan worden vastgesteld dat er diverse accommodaties leeg staan, en dat andere accommodaties een zeer beperkte bezetting kennen (slechts enkele dagdelen per week in gebruik).

2.3 Culturele accommodaties

Er zijn 6 culturele voorzieningen: De Bibliotheek, De Hofdijk, Vereniging Oud Heiloo, Muziekschool, Theater de Beun, Decorbouwers. Deze accommodaties hebben een functie op het gebied van (podium)kunst, film, cultuur (behoud) en media en letteren.

Accommodatie	Bezetting	Bezetting 2016 tot 2020	Technische staat NEN score	Functionele staat	Kwaliteit omgeving
Theater de Beun	Goed	Blijft gelijk	Redelijk	Goed	Goed
De Egelantier bibliotheek	Redelijk	Neemt af	Goed	Goed	Voldoende
De Decorbouwers	Slecht	Blijft gelijk	Redelijk	Goed	Goed
Muziek- en Dansschool Heiloo	Goed	Neemt af	Redelijk	Slecht	Goed
Vereniging Oud Heiloo	Goed	Neemt toe	Redelijk	Voldoende	Voldoende
De Hofdijk	Redelijk/Goed	Blijft gelijk	Redelijk	Voldoende	Voldoende

Aanbod

De 6 culturele accommodaties vervullen een functie voor de hele gemeente. Ze zijn in eigendom en onderhoud bij de gemeente met uitzondering van de accommodatie van de Decorbouwers, die huurt de gemeente van de GGZ. De huidige huisvesting van de Decorbouwers is van tijdelijke aard (tot uiterlijk medio 2017) en relatief duur. Het dagelijks beheer van de gebouwen is in handen van de hoofdgebruikers.

Vraag / Behoeft

De behoefte aan culturele voorzieningen is sterk afhankelijk van het aantal inwoners en de soort activiteiten die door inwoners wordt beoefend.

De bibliotheek heeft 200 m² ruimte over die zij incidenteel onderverhuurt. De tendens is dat de ruimtebehoefte van bibliotheken verder daalt door digitalisering. De bibliotheek wil graag nog meer ruimte onderverhuren c.q. zelf minder huren.

De muziekschool wil graag nieuwbouw, omdat het oude gebouw niet meer aan hun eisen voldoet. Het gebouw moet de aankomende jaren ingrijpend worden gerenoveerd. De muziekschool verhuurt een deel van het gebouw onder aan een branchevreemde activiteit (fysiotherapie).

2.4 Binnensportaccommodaties

Er zijn 4 gymlokalen en 1 sportcentrum (2 zaaldelen) → 6 zaaldelen in totaal.

Deze accommodaties voorzien in de huisvesting van het bewegingsonderwijs en de binnensportverenigingen. De gemeente heeft 3 gymlokalen en een sporthal in eigendom en huurt één gymlokaal van de GGZ.

Accommodatie	Uren Onderwijs	Uren Sport	Uren Derden	Totaal	Bezetting	Technische staat NEN score
Gymlokaal Breedelaan	1109	1303	0	2412	zeer goed	Goed
Gymlokaal Burenweg	947	723	113	1783	Goed	Redelijk
Gymlokaal Capel-acker	926	451	26	1403	voldoende	Redelijk
Sportcentrum het Vennewater	739	1320	63	2122	voldoende	Redelijk
GGZ gymzaal	490	Onbekend	Onbekend	490	Onbekend	Redelijk

Aanbod

De 3 gymlokalen in eigendom van de gemeente zijn primair bedoeld voor bewegingsonderwijs, maar worden ook gebruikt door verenigingen. Eén gymlokaal wordt door de gemeente van de GGZ gehuurd voor het bewegingsonderwijs van de basisscholen in Ypestein.

De sporthal wordt merendeels gebruikt door verenigingen, maar ook door het basis- en voortgezet onderwijs. De sporthal is onderdeel van Sportcentrum Het Vennewater, waarin ook een fitnesscentrum, fysiotherapie en een sportcafé zijn gevestigd.

Vraag / Behoefte

Afgezet tegen de normbezettingen is de sporthal redelijk goed bezet. Overdag is er nog ruimte in sporthal Vennewater te creëren door slimmere inroosting in combinatie met het gebruik van de tussenwand. Veel gebruikers willen op hetzelfde moment (zowel qua tijdstip, dag als seizoen) van met name de sporthal gebruik maken.

Dit zorgt voor piekmomenten waardoor er in bepaalde maanden extra behoefte aan ruimte bestaat. Alternatieve locaties zijn mogelijk PCC en de Badmintonhal. Er wordt ook gebruik gemaakt van voorzieningen buiten Heiloo (m.n. voor competitie).

De gymlokalen scoren beduidend slechter. Zij zijn overdag volledig bezet, maar 's avonds niet omdat de gymlokalen minder geschikt zijn voor verenigingssport qua afmeting en inrichting. De gebruiksmogelijkheden van de gymlokalen zijn namelijk beperkt voor sport (bijv. volleybal, voetbal, hockey). Het gymlokaal bij de GGZ wordt niet optimaal benut.

Er moet worden onderzocht in hoeverre het mogelijk is deze niet langer te huren en, al dan niet in combinatie met het afstoten van de locatie Capel-acker, te komen tot een nieuwe sportzaal/gymlokaal (plus).

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs bepaalt de vraag naar gymlokalen. Gezien de demografische ontwikkelingen is de verwachting dat dit de komende jaren stabiel blijft en dan licht afneemt. Landelijk is er een afname van het aantal mensen dat in verenigingsverband sport door de opkomst van individuele sporten. In Heiloo is de deelname verhoudingsgewijs hoog en uit de enquête komen geen signalen dat hier op korte termijn veranderingen in optreden.

Voor wat betreft de verenigingssport bestaat het tekort aan zaaluren alleen in de avonduren. Op grond van deze behoefte is een tweede sporthal in de gemeente Heiloo echter financieel niet haalbaar. De capaciteit verenigingssport en sporthal behoeft geen aanpassingen.

2.5 Buitensportaccommodaties

Er zijn 5 buitensportverenigingen in beheer & eigendom bij de gemeente, te weten Voetbalclubs HSV en de Foresters, Hockeyclub De Terriërs, Honk/ Softball Double stars en Atletiekbaan Trias. Deze accommodaties voorzien in de behoefte aan sportvelden voor voetbal, hockey, atletiek en honk- en softbal. Met deze partijen loopt een separaat traject waarin de overdracht van beheertaken wordt onderzocht. Daarnaast zijn er twee tennisparken die zijn geprivatiseerd c.q. waarvan de privatisering in voorbereiding is. De gemeente is eigenaar van de grond en heeft een recht van opstal voor velden en gebouwen gevestigd. Het terrein van Fietscross de Boscrossers is wel bij de gemeente in eigendom maar niet in beheer.

Aanbod

De 15 sportvelden van de buitensportverenigingen zijn in eigendom en onderhoud bij de gemeente. De fietscrossbaan van de Boscrossers is ook in eigendom van de gemeente, maar wordt door de Boscrossers zelf onderhouden. De kantines en kleedkamers zijn in eigendom van de verenigingen.

Vraag / Behoefte

Vraag en aanbod bij de gemeentelijke accommodaties zijn grotendeels in balans. Er lijkt op basis van eigen analyse spanning te zitten op de benutting van de velden (met name bij de Terriërs). Er is geen grote over- of ondercapaciteit. Vooral nog is derhalve geen uitbreiding beoogd c.q. mogelijk op de huidige locaties.

2.6 Primair onderwijs

Er zijn 12 onderwijsinstellingen voor primair onderwijs. Deze zijn deels bij de gemeente in eigendom en deels bij de schoolbesturen.

Locatie	Eigendom	Aantal lokalen	Bijzonderheden
Jan van Rijckenborghschool	schoolbestuur	4	Alle 4 lokalen in gebruik
R.K. Basisschool Benedictus	schoolbestuur	9	Alle 9 lokalen in gebruik, huurt elders bij
Oude dislocatie Springschans Oost	gemeente	7	2 lokalen in gebruik door Benedictus, 5 staan leeg
o.b.s. De Springschans Centrum	schoolbestuur	10	Alle 10 de lokalen in gebruik
R.K. Basisschool St. Radboud	schoolbestuur	10	Alle 10 lokalen in gebruik, huurt elders bij
modulair schoolgebouw St. Radboud	gemeente	2	Alle 2 lokalen in gebruik door Radboud
o.b.s. Meander	gemeente	11	8 lokalen in gebruik, 3 lokalen leegstand
R.K. Basisschool Paulus	gemeente	13	7 lokalen in gebruik, 4 lokalen leegstand en 2 onderverhuurd
o.b.s. De Zuidwester	gemeente	12	11 lokalen in gebruik, 1 onderverhuurd
R.K. Basisschool Willibrord	schoolbestuur	10	5 lokalen in gebruik, 2 leeg en 3 onderverhuurd
Elckerlyc basisschool	gemeente	8	Alle 8 lokalen in gebruik, mogelijk ontstaat ruimtegebrek
c.b.s. De Duif	schoolbestuur	10	8 lokalen in gebruik en 2 onderverhuurd
	totaal	106	Waarvan 22 niet in gebruik als leslokaal

Aanbod

Een aantal onderwijsinstellingen zijn in eigendom bij de betreffende schoolbesturen. Een groot deel is echter in eigendom bij de gemeente. Dit is een historisch gegroeide situatie. Normaliter komen nieuwe onderwijsvoorzieningen direct in eigendom van de schoolbesturen.

Vraag / Behoeft

Ondanks de lichte bevolkingsgroei die Heiloo de aankomende jaren zal doormaken, neemt het aantal leerlingen in het basisonderwijs langzaam af. Dit als gevolg van de stijgende ontgroening en vergrijzing. De leegstand neemt de aankomende jaren langzaam toe.

2.7 Kinderopvang / GGD / Intern

Aanbod

Hieronder is voor een aantal overige voorzieningen het aanbod kort in beeld gebracht.

Huisvesting GGD (onderdeel van consultatiebureau, CJG)

- Gemeente is geen eigenaar maar betaalt wel voor de huisvesting;
- Gebouw staat redelijk op zichzelf, vindbaarheid en uitstraling voor verbetering vatbaar;
- Staat open voor heroverweging huisvesting, ruimtebeslag circa 250 m2.

Divers aanbod aan Peuterspeelzaalwerk/Kinderopvang/BSO

- 2 peuterspeelzalen bij scholen in gehuisvest, 'oude' PSZ Mariënstein nu in beheer bij vastgoedbescherming;
- Kinderopvang/BSO versnipperd over gebouwen.

Locatie BOR

- Specifieke bestemming;
- Medegebruik van kantine door maatschappelijke instellingen stelt extra eisen aan de exploitatie → in de toekomst niet gewenst.

2.8 Omgevingsfactoren

De vraag naar voorzieningen verandert, als gevolg van demografische, maatschappelijke, beleidsmatige én financiële ontwikkelingen. Resumerend zijn daarom in deze paragraaf de belangrijkste omgevingsfactoren kort in beeld gebracht.

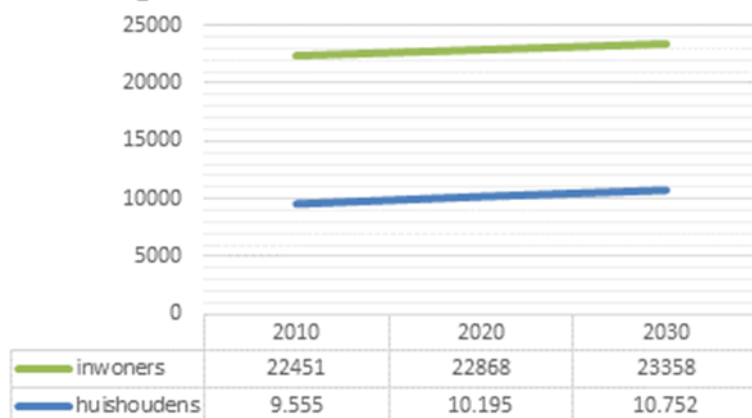
Woningbouwontwikkeling

Er staat een aantal omvangrijke nieuwbouwprojecten in de planning, te weten Zuiderloo, Zandzoom, Campina, Oosterzij en Nieuw Varne. De verwachting is dat er tussen 2010 en 2030 er minimaal 1.200 woningen bij zullen komen.

Bevolkingsontwikkeling⁵

- Aantal inwoners & huishoudens stijgt;
- Huishoudens 65+ (samenwonend en alleenstaand) neemt sterk toe;
- Gezinnen en samenwonenden 35-65 neemt sterk af;
- Categorie 5-14 jaar daalt met 12%;
- Categorie 40-65 jaar daalt 22%;
- Categorie 65-79 jaar stijgt met 39% .

Prognose aantal inwoners en huishoudens



Overige ontwikkelingen

- Verminderde aantrekkingskracht traditionele gebruikersgroepen (zangkoren, harmonie, kunstzinnige activiteiten etc.);
- Gebouwen (meer) multifunctioneel/flexibel te gebruiken;
- Bezuinigingen (tarieven, subsidies, andere accommodaties, daling accommodaties);
- Differentiatie (niet meer alles in elke wijk aanwezig, terugtrekkende overheid);
- Zelfbeheer en nieuwe beheerarrangementen (zorg & WMO);
- Wet & Regelgeving (para-commercie, Wet Markt & Overheid, drank- en horecawet).

2.9 Invloed op de vraag

Wat betekent dit normaliter voor de vraag?

- Lichte stijging bevolking --> vraag neemt enigszins toe;
- Minder jongeren --> minder vraag naar onderwijs, kinderopvang, sport;
- Meer ouderen --> meer vraag naar welzijn/ontmoeting/zorg maar wel met aangescherpt aanbod --> wat wil de oudere van deze tijd?
- Groot aanbod in voorzieningen --> risico op meer leegstand, noodzaak tot optimaliseren inhoudelijk aanbod om aantrekkelijk te blijven;
- Groot aanbod aan aanbieders/organisaties --> risico op terugloop ledenaantallen/deelnemers, noodzaak tot samenwerken en/of samenvoegen!
- Andere rolverdeling --> welke beheertaken kan de gemeente overdragen (aan gebruikers dan wel professionals).

⁵ Bron: Gemeente Heiloo, afdeling Volkshuisvesting

Uit de enquêtes blijkt dat deze ontwikkeling in Heiloo deels genuanceerder ligt. De binnensportverenigingen verwachten de komende 5 jaar een stijging van het gebruik. De sociaal-maatschappelijke activiteiten en ontmoeting verwachten de komende 5 jaar gelijkblijvend gebruik. Naar verwachting zal de daling zich na deze periode nadrukkelijk manifesteren.

BIJLAGE 3. OVERIGE ONTWIKKELINGEN DIE DE VRAAG BEINVLOEDEN

Bij het inschatten van de toekomstige vraag spelen veel factoren een rol. Deze factoren zijn de volgende:

1. Veranderingen in de bevolkingssamenstelling

De bevolking van Nederland is de afgelopen decennia sterk veranderd. De samenleving vergrijsst, er zijn minder kinderen en sociale contacten veranderen ook.

Demografische gegevens

- Belangrijk voor de voorzieningen in Heiloo is dat de bevolking de komende jaren niet afneemt maar licht stijgt. De samenstelling van de bevolking verandert wel sterk: er komen meer ouderen en minder jeugdigen.
- De afname van het aantal basisschoolleerlingen zal leiden tot een verminderde ruimtebehoefte bij scholen en gymlokalen.
- Deze afname zal ook invloed hebben op de vraag bij de jeugdvoorzieningen: scouting, Brunogebouw, peuterspeelzalen en kinderdagopvang.
- De stijging van het aantal ouderen zal met name van invloed zijn op de voorzieningen voor ouderen in Heiloo: het Trefpunt en de woonservicezones.
- Het publiek van de accommodaties verandert, waardoor de eisen aan de accommodaties veranderen. Accommodaties moeten meer multifunctioneel zijn om hierop te kunnen inspelen.

Naast deze ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling heeft de samenleving zelf ook veranderingen doorgemaakt. De samenleving is veel meer open dan vroeger, door onder andere internet en mobiliteit. Inwoners individualiseren en verenigen zich ook op andere manieren. Inwoners hebben nog steeds behoefte aan saamhorigheid (contact met gelijkgestemde), maar zoeken elkaar veel meer op basis van interesse. De traditionele binding op basis van geloof, sociale achtergrond, vereniging of buurt wordt minder van belang.

Verminderende aantrekkingskracht traditionele gebruikersgroepen

De bevolkingsontwikkelingen hebben hun effecten gehad en zullen die in de toekomst hebben op het gebruik van de maatschappelijke voorzieningen. De traditionele sociaal-culturele verenigingen (voorheen de hoofdgebruikers van maatschappelijke voorzieningen) staan in toenemende mate onder druk. Deze verenigingen blijken steeds minder in staat om – met hun bestaande activiteiten aanbod – aantrekkingskracht uit te oefenen op bestaande en potentiële leden. Gevolgen voor hun ledenbestand zijn:

- Vergrijzing
- Dalende ledenaantallen

Landelijk staan de ledenaantallen van bijvoorbeeld zangkoren, harmonieën en fanfares onder druk. Ook verenigingen voor ouderen zien – ondanks de groei van het aantal ouderen – hun ledenaantal niet stijgen, maar op zijn best gelijk blijven.

Deze ontwikkelingen hebben effecten op maatschappelijke voorzieningen. Maatschappelijke voorzieningen trekken minder bezoekers uit het sociaal-culturele verenigingsleven. Daardoor staan bezettingsgraden onder druk (minder verenigingen en minder dagdelen per vereniging) en staan de baromzetten onder druk. De afname van verenigingsactiviteiten is het grootste knelpunt waarmee de besturen van maatschappelijke voorzieningen worden geconfronteerd. Geen nieuwe aanwas, vergrijzing en een daling van de bezetting vormen de top 3 van de problemen die de besturen signaleren.

Nieuwe gebruikers

Veel maatschappelijke voorzieningen in Nederland hebben hun bakens verzet. Om te komen tot een sluitende exploitatie zijn besturen op zoek gegaan naar nieuwe gebruikers. Daarbij hebben zij meerdere sporen gevolgd waardoor verschillende profielen zijn ontstaan.

Accommodaties met een sociaal-culturele functie

Zo heeft een deel van de maatschappelijke voorzieningen ervoor gekozen om de bezetting aan te vullen met evenementen (al dan niet sociaal-cultureel) en met (semi)-commerciële activiteiten. Hierbij begeven partijen zich overigens wel in het grijze gebied inzake de Wet Markt & Overheid, maar door een gebrek aan relevante jurisprudentie wordt dit (vooralsnog) ongehinderd voortgezet. Ook de huisvesting van vormen van bewegen en dansen (dansscholen, street dance, breakdance) en cultuur (cursussen) is een vaak gekozen oplossingsrichting. Gevolg van deze richting is dat de oriëntatie op en binding met de wijk of buurt (het oorspronkelijke verzorgingsgebied) vermindert. De betreffende accommodaties ontwikkelen zich meer in de richting van een allround zalencentrum met een groot verzorgingsgebied. Zij huisvesten nog steeds buurt- of wijkgebonden activiteiten, maar niet in alle gevallen is er nog voldoende binding met de wijk of buurt.

Versterken sociale profiel

Andere maatschappelijke voorzieningen hebben vooral de richting gekozen om de functie voor de wijk of buurt te versterken. Het huisvesten van wijk- en buurtraden (en de activiteiten die zij organiseren), het huisvesten van ontmoeting voor ouderen, van professionele welzijnsactiviteiten en van zorginstellingen is dan de gekozen richting. Vooral de invulling vanuit de WMO komt steeds vaker voor. Het gemeenschapshuis of wijkcentrum vormt dan de uitvalsbasis voor nieuwe initiatieven en arrangementen die de participatiesamenleving moet vormgeven. Gedacht moet worden aan:

- Het huisvesten van wijkteams.
- Het dienen als uitvalsbasis voor klussen- en servicediensten.
- Nieuwe vormen van ontmoeting voor de WMO-doelgroep.

2. Accommodatiebeleid en rol overheid

In de afgelopen jaren is de rol van de burger, de overheid en het maatschappelijk middenveld veranderd. De volgende trends kunnen worden gesignaleerd:

Multifunctionaliteit

Al vanaf eind jaren '90 wordt ingezet op multifunctionaliteit. Het komt niet vaak meer voor dat bij nieuwbouw of renovatie van een gemeenschapshuis wordt ingezet op uitsluitend een sociaal-culturele invulling.

Vrijwel altijd worden de combinaties gelegd met onderwijs, sport, cultuur en zorg. Bij deze ontwikkeling moet direct worden opgemerkt dat het aantal renovatie- of nieuwbouwprojecten de afgelopen jaren fors is verminderd. De economische recessie is daar de oorzaak van.

Bezuinigingen

Veel van de traditionele gebruikers van maatschappelijke voorzieningen zijn de afgelopen jaren geconfronteerd met bezuinigingen op hun subsidies. Ze hebben het financieel moeilijker gekregen en gaan op zoek naar mogelijkheden om hun inkomsten te vergroten en/of kosten te verlagen.

Een van de oplossingsrichtingen is het zoeken naar andere en goedkopere accommodatie. Maatschappelijke voorzieningen zijn genoodzaakt om een bepaald tarief te rekenen voor het gebruik van de accommodatie. In andere accommodaties (b.v. voetbalkantines, ruimten in zorginstellingen en zelfs de commerciële horeca) liggen de tarieven soms/vaak lager. In veel gemeenten zien we dat gebruikers uitwijken naar deze andere accommodaties, wat een extra druk zet op de bezetting en de inkomsten van maatschappelijke voorzieningen.

Daling van het aantal accommodaties

Onder druk van gemeentelijke bezuinigingen en het dalende gebruik van de accommodaties staat het aanbod van maatschappelijke voorzieningen en wijkcentra al een aantal jaren fors onder druk. Tot enkele jaren geleden heeft dat maar mondjesmaat geleid tot vermindering van het aanbod. De laatste jaren echter, is de daling van het aantal accommodaties in een stroomversnelling gekomen. Gemeenten, maar ook de beherende instellingen zelf kijken kritischer naar nut en noodzaak van een accommodatie in elke wijk. Steeds vaker worden besluiten genomen om accommodaties te sluiten of een andere functie te geven.

Differentiatie

In het verleden werd nog vaak de gedachte aangehangen dat elke wijk over een eigen accommodatie diende te beschikken en dat de gemeente daarin een faciliterende rol had. Veel meer dan in het verleden zijn gemeenten op dit moment bereid om hun rol per wijk anders in te vullen. Gemeenten zijn steeds minder bereid zich in te zetten voor de instandhouding van voorzieningen in wijken waarin sociale problematiek niet of beperkt voorkomt en waar de zelfredzaamheid van inwoners hoog is. Steeds vaker concentreert het accommodatiebeleid zich op de wijken waar de zelfredzaamheid minder is en waar (een cumulatie) van sociale problemen voorkomt.

3. Het beheer van accommodaties

De wijze waarop maatschappelijke voorzieningen worden beheerd en geëxploiteerd is ook aan verandering onderhevig. Tot dusver zijn de meest voorkomende beheervormen de volgende:

- Eénpitter stichtingen die een lokaal gemeenschapshuis beheren en exploiteren al dan niet met een betaalde beheerder in dienst en/of in combinatie met een ondernemer (die het buffet exploiteert of soms een nog bredere verantwoordelijkheid heeft).
- Exploitatie door een welzijnsinstelling (doorgaans in buurten en wijken die extra aandacht vragen).
- In sommige gemeenten koepelorganisaties die alle of veel maatschappelijke voorzieningen in de betreffende gemeente beheren en exploiteren (b.v. Stichting Maatvast in Haarlemmermeer, SSL in Langedijk, Alkmaar Sport NV, SRO NV etc.)

Wij zien twee tegenovergestelde richtingen in het beheer van de accommodaties.

Meer bedrijfsmatig en commercialiseren

Eenzijds is er een ontwikkeling gaande van het steeds bedrijfsmatiger beheren en exploiteren van maatschappelijke voorzieningen. Dit is vooral van toepassing voor accommodaties die uitsluitend een ruimtebiedende functie vervullen. In die accommodaties zien we discussies over de tarieven (worden verhoogd) en discussies over de beheervorm (er wordt gekozen voor vormen van privatisering door een commerciële functie toe te voegen aan het gemeenschapshuis en de accommodatie te laten exploiteren door een ondernemer). Ook vormen van schaalvergroting (één instelling beheert meerdere maatschappelijke voorzieningen) komt voor.

Deze richting wordt vooral gekozen door de maatschappelijke voorzieningen die zich ontwikkelen binnen het profiel van zalencentrum.

Zelfbeheer en nieuwe beheerarrangementen

Het beheer van accommodaties die een functie zijn gaan vervullen in het kader van de WMO en het invullen van de participatiemaatschappij verandert ook. Daarbij is niet het steeds bedrijfsmatiger exploiteren de gekozen richting, maar is herwaardering van maatschappelijk beheer de richting. Er worden vormen van zelfbeheer geïntroduceerd (wijkbewoners nemen het beheer van de accommodatie weer zelf ter hand, uitsluitend met behulp van vrijwilligers) en er ontstaan nieuwe beheerarrangementen. Voorbeelden van dat laatste zijn:

- Ondersteuning door zorgaanbieders.
- Introductie van arbeidsmatige dagbesteding in de accommodaties.
- Samenwerking met corporaties (alhoewel de corporaties zich terug lijken te trekken uit de sector maatschappelijk vastgoed).
- De inzet van leerwerkbedrijven.
- Nieuwe vormen van buurtbeheer.

Continuering van bedrijfsvoering van maatschappelijke voorzieningen dan wel dorpshuizen wordt in die situaties steeds meer als taak bij burgers neergelegd. Dit vraagt veel van de bestuursleden en beheerders. Het blijft lastig om voldoende kader te vinden om deze rol waar te kunnen maken.

BIJLAGE 4. ENQUETES GEBRUIKERS EN ACCOMMODATIES

<zie aparte bijlagen in PDF>